

ČO O ŇOM

VŠETKO O DIVIAKOVI

VIETE?

Pomocou tohto všestranného kvízu si otestujte svoj všeobecný rozhľad a prírodovedné znalosti o diviakovi. Čo viete o našom divo žijúcom zástupcovi sviňovitých, o jeho biológii a etológii? Ste správca revíru, nadšenec, ktorý sa rád vzdeláva? Sú vaše vedomosti skôr empirické alebo teoretické? Posúďte sami. (1. časť)

Na nasledujúcich stránkach si môžete overiť svoje prírodovedné znalosti o diviakovi – aký je a ako sa správa. Otázky rozoberajú všetky aspekty súvisiace s diviakom ako živočíšnym druhom.

Napriek všetkému sa nám zdalo vhodné rozdeliť ich na tri tematické oblasti, ktoré vás budú viesť, aby ste vedeli ľahšie určiť svoj profil. Otázky súvisiace s morfológiou a zatriedením diviaka sú označené oranžovo. Poznatzky zo súčas-

nosti a o aktuálnom stave druhu sú vytlačené namodro. Zelená farba označuje otázky zamerané na správanie zveri a jej životný cyklus. Druhú časť kvízu spolu s vyhodnotením nájdete v budúcom čísle. Ste na rade!

1. Koľko chromozómov má pôvodne diviak čistej línie?

- 36
- 37
- 38

2. Ktorá z uvedených troch organizačných štruktúr spôsobuje najväčšie škody na poľnohospodárskych kultúrach?

- skúsená črieda
- mladé odstavené jedince
- samotár

3. Do akého radu patrí diviak?

- párnokopytníky
- nepárnokopytníky
- pterodaktyly

4. V akom veku už vidno zbrane diviaka?

- od ukončeného prvého roku
- od dvoch rokov
- nie skôr ako v treťom roku

5. Akú vzdialenosť je diviak schopný preplávať na šírom mori?

- v najlepšom prípade 1 km
- do 10 km
- viac ako 10 km

6. Aká rozloha sa považuje

za minimálnu na zaistenie efektívneho manažmentu populácie diviačej zveri?

- 750 ha
- 1 500 ha
- 3 000 ha

7. V ktorej z nasledujúcich troch krajín sa v súčasnosti diviak vo voľnej prírode nevyskytuje?

- Austrália
- Anglicko
- Taiwan

8. Koľko strukov má diviačica?

- 8
- 10
- 12

9. Koľko poddruhov diviakov (*Sus scrofa*) bolo napočítaných k dnešnému dňu vo svete?

- najviac 15
- 15 až 30
- viac než 30

10. Kedy môže pozorovateľ prírody najľahšie rozoznať struky diviačice?

- na konci leta
- na konci jesene
- na konci zimy

11. Aká býva hmotnosť diviačaťa pri narodení, ak vieme, že v pol roku môže vážiť aj viac ako 25 kg?

- do 1 kg
- do 2 kg
- do 3 kg

12. Veľký diviak alebo jeleň? Podľa čoho môžeme na prvý pohľad rozoznať jeho stopu?

- umiestnenie paratic
- celková veľkosť stopy
- tvar špice ratice

13. Čo je prvoradou príčinou úmrtnosti diviačat?

- chlad
- vlhkosť
- sucho

14. Ktorú z nasledujúcich pachových žliaz na diviakovi nenájdete?

- zápästné žľazy
- slzná žľaza
- čelové žľazy

15. Od akého priemerného veku sa odstavuje diviača?

- 1 až 2 mesiace
- 3 až 4 mesiace
- 5 až 6 mesiacov

Odpovede

1. Prasa domáce a diviak sa líšia počtom chromozómov. Koľko ich má čistokrvný diviak?

- 36

Prasa domáce má 38 chromozómov. V dôsledku splynutia chromozómov v dávnoveku ich má diviak už len 36. Ich spoločné potomstvo je plodné. Krížence v prvej generácii majú 37 chromozómov, v ďalších môžu mať potom 36, 37 alebo 38 chromozómov. Kríženie je rozšírené v regiónoch, kde sa ošípané chovajú na voľných priestranstvách, alebo tam, kde sa divo žijúca populácia obohacovala domácimi prasniciami pripustenými diviačím kancom. Napríklad korzický diviak je geneticky blízky príbuzný ošípanej.

2. Ktorá z uvedených troch organizačných štruktúr spôsobuje najväčšie škody na poľnohospodárskych kultúrach?

- skúsená črieda

Život v čriede a začlenenie do tohto spoločenského systému umožňujú optimalizovať prax nadobudnutú v priebehu rokov odovzdávaním skúseností z pokolenia na pokolenie a učením sa správaniu, ako prežiť. Sprevádzajú starších sa takto všetky jedince v čriede oboznamujú s hlavnými miestami výskytu

potravy v lese, na poliach a na lúkach. Toto všetko sa deje pred začatím loveckej sezóny, najmä v období, keď sa robia škody (vysiatá kukurica, ak sa priskoro rodia mláďatá, obilniny a kukurica v mlieč, vinice, lesné škôlky). Najväčšie škody preto spôsobujú skúsené čriedy, nie osamotené kusy.

3. Do ktorého radu patrí diviak?

- párnokopytníky

Medzi párnokopytníky patrí raticová zver, ktorá má páry prstov. Radí sa medzi ne napríklad diviak, jeleň, ale aj ťava. Medzi nepárnokopytníky patria zase kopytníky s nepárnym počtom prstov (na zadných nohách). Zopár všeobecne známych zástupcov: kôň alebo diviakovi zovňajškom viac podobný tapír. Pokiaľ ide o pterodaktyly, je to vyhynutý druh, ktorý žil

asi pred 150 miliónmi rokov a ktorý vyzeral ako lietajúci plaz.

4. V akom veku už vidno zbrane diviaka?

- od dvoch rokov

Zbrane diviaka začínajú byť vidno zväčša od druhého roku. Od troch rokov už rýchlejšie rastúce dolné kly obyčajne prečnievajú nad horné kly.

5. Akú vzdialenosť je diviak schopný preplávať na širom mori?

- viac ako 10 km

Zdá sa, že diviak môže skutočne podať takýto výkon, pretože tento „úkaz“ sa objavil na pláži bretónskeho ostrova Houat, ležiaceho 12 km od najbližšieho pobrežia! Ešte zaujímavejšie je, že pravdepodobne ten istý jedinec doplával o niekoľko dní neskôr na ostrov Belle-Île-en-Mer, vzdialený viac než 10 km od prvého miesta. O výkonnosti diviaka na otvorenom mori sa toho ešte veľa nevie, no diviak veľakrát dokazuje, že je schopný sa skutočne prekonávať.

6. Aká rozloha sa považuje za minimálnu na zaistenie efektívneho manažmentu populácie diviačej zveri?

- 3 000 ha

Životný priestor kancov býva väčšinou väčší ako diviačic, aj keď v literatúre sa uvádzajú rôzne údaje v závislosti od typu biotopu, a to v rozmedzí od 500 do 3 000 ha. Tieto hodnoty sa môžu značne zvýšiť pod tlakom poľovačiek a dosiahnuť tak 6 000 až 7 000 ha, ba dokonca až 15 000 ha. Keďže nejde o teritoriálnu zver, mnohé jedince, predovšetkým v príbuzenských líniiach, môžu v rovnakom čase obývať rovnakú geografickú oblasť.

7. V ktorej z nasledujúcich troch krajín sa v súčasnosti diviak vo voľnej prírode nevyskytuje?

- v Anglicku

Diviak je rozšírený v celej Európe okrem Veľkej Británie, kde bol vyhynutý v 17. storočí. Diviačia zver žije skutočne aj v Océánii a na ostrove Taiwan (*Sus scrofa taiwanus*).

8. Koľko strukov má diviačica?

- 10

Diviačica má päť párov ceckov, o ktoré diviačatá tvrdo súperia, keďže sa mlieko netvorí vo všetkých rovnako. Výber správneho struku má vplyv nielen na hierarchiu, ale ovplyvňuje aj ďalší fyzický vývin mladých diviakov.

9. Koľko poddruhov diviakov (*Sus scrofa*) bolo napočítaných k dnešnému dňu vo svete?

- viac ako 30

V súčasnosti bolo na celom svete napočítaných takmer štyridsať poddruhov *Sus scrofa*. Najznámejší z nich je ten, ktorý „vyčíňa“ aj u nás: *Sus scrofa scrofa* (severné Španielsko, severné Taliansko, Francúzsko, Nemecko, Benelux, Dánsko, Poľsko, Česká republika, Slovensko, Albánsko). *Sus scrofa attila* (Maďarsko, Ukrajina, stred Bieloruska, Kaukaz, Irak) je povestný svojou korpulentnosťou. Milovníci loveckých ciest zaiste poznajú aj *Sus scrofa barbarus* (severná Afrika: Tunisko, Alžírsko, Maroko) a mnohé ďalšie.

10. Kedy môže pozorovateľ prírody najľahšie rozoznať struky diviačice?

- v lete

Polahky rozlíšiť pohlavia môžeme len v lete, pretože v tomto období má diviak krátku srst'. Z tohto dôvodu sa dá pri dospelých kancoch zväčša jednoducho rozoznať chumáč chlupov tvoriaci stravec, rovnako aj semenníky vyčnievajúce pri koreni chvosta. Diviačice, ktoré v tomto čase obvykle vodia mladé, sa zase vyznačujú mohutne vyvinutými ceckami. Inokedy, keď má diviak husté dlhé osrstenie, nie je rozlíšenie pohlaví vôbec také jednoduché.

11. Aká býva hmotnosť diviačatá pri

narodení, ak vieme, že v pol roku môže vážiť aj viac ako 25 kg?

- do 1 kg

Štúdie dokazujú, že hmotnosť diviačatá pri narodení kolíše od 600 g do 1 kg, čo znamená, že jeho priemerná hmotnosť je 800 g. Ohromujúce, pri takom veľkom cicavcovi! Niektoré štúdie dokazujú, že diviak môže v prvých mesiacoch života priberať až 5 kg mesačne. Pred dvadsiatimi rokmi to bolo o polovicu menej!

12. Veľký diviak alebo jeleň? Ako môžeme na prvý pohľad rozoznať jeho stopu?

- podľa tvaru špičky ratice

Na rozdiel od zaužívaných názorov nie je rozlišovanie stôp také jednoduché, ako tvrdia mnohí poľovníci. Často sa zabúda, že diviak nie vždy paratice odtlačá do zeme (najmä ak je dosť sucho). Pokiaľ ide o celkovú rozlohu odtlačku, priemerný jeleň a veľký dospelý diviak ju majú približne rovnakú. Už naozaj ostáva len špička raticy, ktorá býva najzreteľnejšie odtlačená. V prípade diviaka je okrúhlejšia a medzera medzi oboma raticami býva širšia. Jeleň máva zvyčajne špičku s veľmi ostrým uhlom a obe okrúhle raticy bývajú blízko seba.

13. Čo je prvoradou príčinou úmrtnosti diviačat?

- vlhkosť

Diviak ako mnohé iné druhy raticovej zveri nemá vôbec rád vietor. Veď aj diviačica rodí mladé v kotle obvyčajne vystlanom suchou trávou a spoľahlivo chrániacom pred prievanom, ktorý si sama robí na miestach chránených pred prudným vetrom. Prežitie malých diviačat však napodiv najviac ohrozuje nie chlad, ako by sme si mohli myslieť, ale vlhkosť.

14. Ktorú z nasledujúcich pachových žliaz na diviakovi nenájdete?

- čelové žľazy

Diviak má zápästné žľazy v oblasti ohybu zápästia. Usudzuje sa, že vylučujú špecifický zápach typický pre diviaky, ktorý je pre človeka ľahko identifikovateľný. No má aj iné žľazy vylučujúce feromóny: medziprsté, bradové, ale aj príčné žľazy podobné slzníku jeleňa, ale menej nápadné. Na druhej strane, čelové žľazy sa vyskytujú len pri nositeľoch rohov alebo parohov.

15. Od akého priemerného veku sa odstavuje diviača?

- 3 až 4 mesiace

Mláďatá sa odstavujú po troch až štyroch mesiacoch. Potom sa ich potrava zabezpečuje v rámci čriedy a v prípade smrti diviačice starostlivosť o jej potomstvo očividne preberajú ostatné dojčiacie samice.

Dokončenie v budúcom čísle.
Text a fotografie: Thibaut Macé